

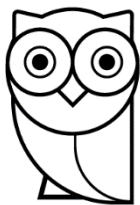
Undervisningsforløb:

Lokalhistoriske kildepakker – Brønshøj og Husum (Boligforhold og levevilkår)

Kildemateriale: Erindring nr. 1105 – Else Haagensen (periode: 1921-1947), 1995

Uddrag af Else Haagensens pensionisterindring fra 1995. Her fortæller hun bl.a. om sin barndom og opvækst i en kærlig arbejderfamilie i Brønshøj.

Find den samlede erindring her: <https://kbharkiv.dk/permalink/post/18-20960>

KØBENHAVNS
STADSARKIV

Da mine forældre blev gift den 25. april 1920, kom de til at bo til leje på 1. sal i en villa på Mellemvangen i Brønshøj. Jeg blev født den 20. august 1921 og har fået fortalt, at min Mor kom til Rigshospitalet i en hestetrukket ambulance, den sidste dag den kørte. Jeg kan ikke huske noget om hjemmet i Mellemvangen. Herefter flyttede vi til en lejlighed på 4. sal på Lyngbyvej.

(1)

Vi flyttede fra Lyngbyvej ud til Pilevangen i et af de små huse i den engelske haveby i Brønshøj, udlejet af Arbejdernes Andels Boligforening. Det er små tofamiliehuse med en meget lille baghave og en endnu mindre forhave. Der var 2 små stuer og køkken i stueetagen og nogle meget små rum på 1. sal, som vi i en periode lejede ud. Nabolagen af huset var beboet af familien Storm, der havde 3 børn. Førstesalen havde de lejet ud til den ældre frøken Vind, der havde kanarieugl.

(1)

Så lang tid jeg kan huske tilbage, var min Far ansat på Bagermestrenes Rugbrødsfabrik i Heimdalsgade som mekaniker. På værkstedet var en leder der hed Nielsen, og en mekaniker, der blev kaldt Ras. Denne Nielsen følte jeg måtte være en ond mand, for han kunne gøre min Far så ked af det.

I en stor hal (i mine øjne) stod en række store ovne, hvor de mange rugbrød blev bagt af bagersvende i hvidt tøj. Disse ovne har næppe været opvarmet elektrisk. I hvert fald havde min Far engang imellem et grimt arbejde, der bestod i at rense ud i en skorsten, og det skulle foregå om natten. Han måtte have 2 sæt kedeldragter på, da skorstenen ikke var nået at blive kold, så han brændte sig på glødende sod. Jeg mener ikke, at han har fortalt om, at der var andre til stede. Ihvertfald husker jeg min egen rædsel ved at forestille mig, at Far var lukket inde i en smal skorsten, der var brændende varm.

(1)

Som stor pige der udmærket kunne læse, måtte jeg somme tider gå i Brugsen og bede om: Det der står på sedlen. På sedlen stod foruden de varer jeg skulle have "om vi måtte betale på fredag", hvilket vi altid fik lov til. Vi var åbenbart anset for at være kreditværdige. Men jeg følte mig flov over, at andre der stod i butikken måske troede, at jeg ikke kunne læse.

(3)

Efter at jeg gennem nogen tid havde lagt sukker i vindueskarmen til storken, fik jeg i 1929 en lillebror. Men det blev en stor skuffelse. Far og jeg hentede Mor og lillebror på en klinik på Martinsvej. Vi kørte i taxa, og jeg skulle passe den lille bylt på bagsædet, mens forældrene var inde og købe barnevogn. Men ham kunne jeg jo ikke lege med. Til og med kom han hjem på min fødselsdag, som forældrene fuldstændig havde glemt, så jeg fik ikke fødselsdagsgave det år.

(4)

Vi havde ikke badeværelse, al vask af os børn foregik i køkkenet, hvor vi hver lørdag fik den store tur i zinkbaljen. I et af husene i Egevangen var indrettet en badeanstalt med en 4 eller 5 små kabiner, hvor de voksne ofte efter lang ventetid og mod betaling kunne få sig et brusebad.

(4)

I 1930'erne var der megen arbejdsløshed, og det optog også børnene. Jeg havde en skolekammerat, hvis far var graver på Bispebjerg kirkegård, og hun og jeg var enige om, at vi var meget heldige, for da der hele tiden var nogen der døde, ville der altid være brug for hendes far, og da folk ikke kunne undvære rugbrød, ville min far da heller ikke blive arbejdsløs. Der var ikke dagpenge i det omfang, som vi kender det idag. Der var socialhjælp, men det var ikke noget man brød sig om at modtage. Det var nærmest ærekrænkende, og jeg mener at man blev frataget sin stemmeret, hvis man fik socialhjælp. Tit ringede det på vores dør, og udenfor stod en mand som spurgte, om vi ville hjælpe en arbejdsløs. Egentlig tror jeg ikke at man havde lov til at tigge, men når de stod med et eksemplar af bladet "Livets Kamp", var det ikke direkte tiggeri. Jeg husker de triste ansigter, og deres høflige tak for en lille skilling.

(5)

Omkring 1930-31 flyttede vi fra det lille hus med have i Pilevangen og fik en 3 værelses lejlighed på 1. sal i AAB's ejendom i Saunevangen ligeledes i Brønshøj. Men da vi efter nogen tid savnede haven, fik vi en kolonihave i Brønshøjholms Allénede ved kirkemosen. Far byggede huset af affaldstrø, og det blev bygget om flere gange, blev større og pænere for hver gang. Det var meget små haver, men der var en køkkenhave og et lysthus, hvor der voksede vildvin op af, der var en flagstang og en gynge. Vi opnåede at få Kolonihaveforeningens 1. præmie. Hver søndag blev flagene hejst i alle haverne, og det var så festligt.

(6)

På et tidspunkt syntes min spillelærerinde, at jeg ville have godt af at komme på svagbørnskoloni, fordi jeg var så bleg. Hendes svigerdatter var lærerinde og var netop ovre ved Assens med et hold børn på en koloni beliggende lige ud til vandet. En søndag morgen meget tidligt rejste jeg med Far derover. Samme dag rejste Far hjem igen, og det har været en lang dag for min Far. Jeg kom midt i de andres ophold og stod ligesom udenfor fællesskabet. Når vi havde været i vandet, var de andre hurtigt i tøjet og løb afsted i en fart. Jeg var meget længe om at komme i tøjet og stod tilbage alene og frøs. Tilslidst satte jeg mig ned og græd så jammerligt. Det endte med, at jeg blev syg og fik ondt i halsen. Havregrøden havde store klumper, og jeg led af hjemve. Jeg har været 9 år og var hjemmefra for 1. gang. Når vi havde skrevet hjem, skulle brevene ligge åbne i en kasse, så sørgede lærerinderne for at sende dem (og at læse dem). Jeg havde imidlertid fundet ud af, hvor brevene lå der var lukkede (og var censureret). Og der lagde jeg mit brev, hvor jeg fortalte om min elendighed. Den næste søndag kom min Far og hentede mig, og jeg var lykkelig. Lærerinderne kunne ikke forstå, hvordan det var gået til.

(6)

Sammenlignet med forholdene i dag havde vi det fattigt, men sådan har jeg aldrig følt det. Man vidste nok, at der var andre, der havde mere end os, der lige havde til dagen og vejen.

Men vi fik altid god mad, for Mor var dygtig til at lave mad. Vi fik gerne 2 retter. Det kunne være vandgrød, sødgrød som var byggrød kogt i mælk med kanelsukker, fløjlsgød, risvælling med kanelsukker, men det kunne Far ikke lide, for det fik skind på. Det var hvidkålssuppe, grønkålssuppe, hakkebøffer (ofte hestekød) med mange kartofler. Vi fik ofte fisk, men favoritten var stegt flæsk med persillesovs. Mor lavede en dejlig sylte af et stort grisehoved. En gang om ugen bagte hun et stort franskbrød og en sandkage. Til jul stod det altid på flæskesteg af skinke eller af bov, og den blev stegt hos bageren, hvor vi hentede stegen i bradepanden og fik skyen i mælkespanden.

Vores tøj var altid rent, og Mor syede og lappede det selv. Og så var hun sparsommelig, der var ikke noget, der blev kastet bort. Den lærdom har altid siddet dybt i mig, for den blev grundigt indskærpet med strenghed.

Alt vores linned - dynebetræk, lagener, hovedpudebetræk og håndklæder var syet af brugte melsække, som Far fik på rugbrødsfabrikken.

Men om søndagen var vi altid fine i tøjet, og jeg havde flotte sløjfer i fletningerne. Jeg tror, at Mor frydede sig, når jeg sad og var præsantabel og ikke måtte røre mig. Jeg ville egertlig gerne have været spejder, men det var ikke noget for en pige, mente Mor.

(7)